

EU:s förslag till tjänstedirektiv – – betydelsen för nordisk arbetsmarknad

Jonas Malmberg
Arbetslivsinstitutet

ILO:s konstitution (1919)

“Whereas the failure of any nation to adopt humane conditions of labour is an obstacle in the way of other nations which desire to improve the conditions in their own countries.”

Låglönekonkurrens

- **Internationell nivå**
- **Arbetsplatsnivå**
- **Nivån för nationell varu- och tjänstemarknad**

Gränsöverskridande tjänstehandel

Ursprungslandet

Tjänstesäljare

Arbetstagare

Fackförening

Tillsynsmyndigheter

Värdlandet

Tjänsteköpare

Arbetsställe

Representant för säljare

Fackförening

Tillsynsmyndigheter

Förslag till direktiv om tjänster på den inre marknaden KOM 2004/2

Syfte

Underlätta fria rörlighet av tjänster

Ursprungslandsprincipen

En tjänsteutövare skall bara behöva följa de regler som gäller i det land där denne är etablerad (ursprungslandet), även när denne utför tjänster i andra medlemsstater

Tjänstedirektivet och arbetsrätten

- Påverkar förslaget möjligheterna att tillämpa värdlandets regler på gästande arbetstagare?
- Påverkar förslaget möjligheterna kontrollera och övervaka efterlevnaden av tillämpningen av de rättsliga reglerna för gästande arbetstagare?

Romkonventionen

Huvudregel

Lagval sker genom avtal (artikel 3)

Undantag

Arbetstagare kan åberopa tvingande skyddsregler i det lands lag som skulle ha tillämpats om något avtal om lagval inte träffats (artikel 6 p. 1)

Romkonventionen

Objektivt lagval

I avsaknad av avtalsreglering gäller **närmast anknytning** (artikel 4)

Romkonventionen

Precisering avseende anställningsavtal

- vanligtvis fullgör sitt arbete (även om han/hon tillfälligt är sysselsatt i annat land) (**lex loci laboris**) eller
- där det driftställe genom vilket han/hon anställdes är beläget.

(artikel 6 p. 2)

Fri rörlighet för tjänster

1. Förbud mot (direkt) **diskriminering** på grund nationalitet
2. Avskaffa regler som *förbjuder, hindrar* eller *gör det mindre tilltalande* för en utländsk leverantör att bedriva tjänster i ett medlemsland som han lagligen bedriver i det land där han är etablerad.

(artikel 49)

Fri rörlighet för tjänster

Medlemsstaterna får uppställa regler som hindrar etc. fri rörlighet om

- Rättfärdigas av tvingande hänsyn av allmänt intresse,
- Intresset inte tillgodosett i "ursprungslandet"
- Hindret etc. är proportionellt

Fri rörlighet för tjänster

- Minmilön
- Avgifter till fond etc.
 - De berörda arbetstagarna skall inte redan ha (väsentligen) samma skydd i avsändarlandet och
 - De berörda arbetstagarna skall ha möjlighet att utkräva de förmåner som avgifterna avser

Den huvudsakliga metoden

**(Hot om)
Stridåtgärder mot utanförstående
arbetsgivare**

Nyanställningsblockad,
stöttad av sympatiåtgärder

Stridsåtgärder

Huvudregeln

”Förening av arbetstagare samt arbetsgivare och förening av arbetsgivare äger rätt att vidta fackliga stridsåtgärder, om ej annat följer av lag eller avtal”

(2 kap. 17 § regeringsformen)

Britannia-principen

Fackliga stridsåtgärder i syfte att undantränga eller ändra ett redan existerande kollektivavtal på en arbetsplats är otillåtna (även om angriparen inte är kollektivavtalsbunden).

(AD 1989 nr 120, 42 § MBL extensivt tolkad)

Lex Britannia

”Britannia-principen” gäller endast när en fackförening vidtar stridsåtgärder med anledning av arbetsförhållanden på vilka MBL är direkt tillämpliga.

(42 § tredje stycket MBL, se även 25a och 31a §§)

Lex Britannia v. fri rörlighet

Stridsåtgärder torde i princip vara tillåtna som medel för att att skydda ”tvingande hänsyn av allmän intresse”

Proportionellt?

- Minmilön?
- Marknadslön på orten?
- Högre lön?

Utstationeringsdirektivet (96/71/EG)

Garanterade arbets- och anställningsvillkor som

- är reglerade i lag eller – vid arbete som avser byggverksamhet – i allmängiltiga kollektivavtal och
- berör vissa frågor

Utstationeringsdirektivet

- Arbetstid
- Betalda semesterdagar
- Minimilön
- Uthyrning av arbetskraft m.m.
- Arbetsmiljö (säkerhet / hälsa)
- Skydd för gravida m.m.
- Diskrimineringsregler

Utstationeringsdirektivet

Artikel 3.10:

”Detta direktiv hindrar inte medlemsstaterna, i enlighet med fördraget, på samma sätt ålägger de nationella företagen och företagen från andra medlemsstater /.../ arbets- och anställningsvillkor på andra områden /.../ om bestämmelserna rör ordre public.”

Utstationeringsdirektivet

”Gemenskapsrätten hindrar inte medlemsstaterna från att utvidga tillämpningsområdet för sin lagstiftning eller för kollektivavtal som har ingåtts mellan arbetsmarknadens parter, till att omfatta alla personer som utför avlönat arbete, också tillfälligt, på deras territorium, även om arbetsgivaren är etablerad i en annan medlemsstat. Gemenskapsrätten förbjuder inte medlemsstaterna att med lämpliga medel garantera att dessa regler följs”. (Ingressen p. 12)

Tjänstedirektivet

”När det gäller andra anställnings- och arbetsvillkor än de som anges i direktiv 96/71/EG bör utstationerings-medlemsstaten i enlighet med principen om fri rörlighet för tjänster i direktivet inte få vidta begränsande åtgärder mot en tillhandahållare av tjänster som är etablerad i en annan medlemsstat.” (Ingressen p 59)

Tjänstedirektivet

Övervakningen skall ombesörjas i ursprungslandet

Värdlandet får inte kräva

- anmälan hos de behöriga myndigheterna
- på en representant i landet
- anställningsrelaterade handlingar i landet